

729

AZ ERDÉLYRÉSZI KÁRPÁT-EGYESÜLET KIADÁSA.

SZÉKELYFÖLD

IRTA

HANKÓ VILMOS DR.

B. 247.

A KÉPEKET RAJZOLTÁK:

GORÓ LAJOS, HUSZKA JÓZSEF ÉS TULL ÖDÖN.

115 EREDETI KÉPPEL

BUDAPEST. 1896

LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. ÉS FIA.)

CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉS BIZOMÁNYA.

Barangolások a Nyárád- és a Küküllő völgyén.

I. A Nyárád völgyében.

Nyárádtó vasuti állomástól indulunk ki a „szőke“ Nyárád-nak kies és termékeny völgyén felfelé. A völgy az erdélyi részek legnépesebb vidékei közé tartozik; terének minden talpalatnyi földje meg van művelve. A helységek a Nyárád mindkét partján sűrűn követik egymást; ezek azonban többnyire kis falvak; egy nagyobb van csak közöttük: Nyárád-Szereda.

A körülbelöl 80 kilométer hosszú völgyben és mellék-völgyeiben 68 falú van elszórva; a falvak lakossága kevés kivétellel székely, vallásra nézve református, meg unitárius. Nyárád alsó részén csupán két római katolikus egyházközség van; a völgy legfelső vidékén azonban csakis róm. katolikusok laknak. Oláh csak néhány községben van; nagyrészt földes uraktól betelepített jobbágypok.

A lakosok leginkább földművelésből, baromtenyésztésből, a Nyárád északi vidékén pedig fakereskedésből és szénéégetésből élnek.

A folyó mentén kies berkek, a falvak körül gyümölcsösök, a dombokon szőlők, a hegyek magaslatán erdők díszlenek. Egyik-másik falu kitűnő gyümölcsöt terem; a folyfalvi cseresnyének országos híre van. Hol a Kis- és Nagy-Nyárád egyesülnek, ott terül el *Nyárád-Szereda*, hajdan Marosszék első városa, ma 962 lakossal bíró község.

1605-ben a Székelyek itt választották meg Bocskay Istvánt fejedelmökké. Szép nagy piacznán népes vásárokat tartanak. Van műfaragó iskolája, járásbirósága, takarékpénztára stb.

Nyárad-Szeredánál a völgy két ágra szakad: a Kis- és Nagy-Nyárad völgyére. Az elsőben *Andrásfalva*, *Bere*, *Bere-Keresztur*, *Magyaros*, balra a híres gyümölcsöttermő *Márkod*, és a Bekecs alatt *Selye*: a szénégetők főhelye és *Torboszló* a jelentékenyebb helyek. Itt termett a legszebb székely dal; itt járván megcsendül fülünkben melódiája:

Bekecs alatt Nyárad tere,
Ott egy kunyhó zsuppal fedve;
De belseje aranybánya,
Arany benne egy szép lányka.

Marosszéki piros-párizs!
Oly piros az én rózsám is.
Szép az alma az ág-tetőn,
Még százszor szebb a szeretőm.

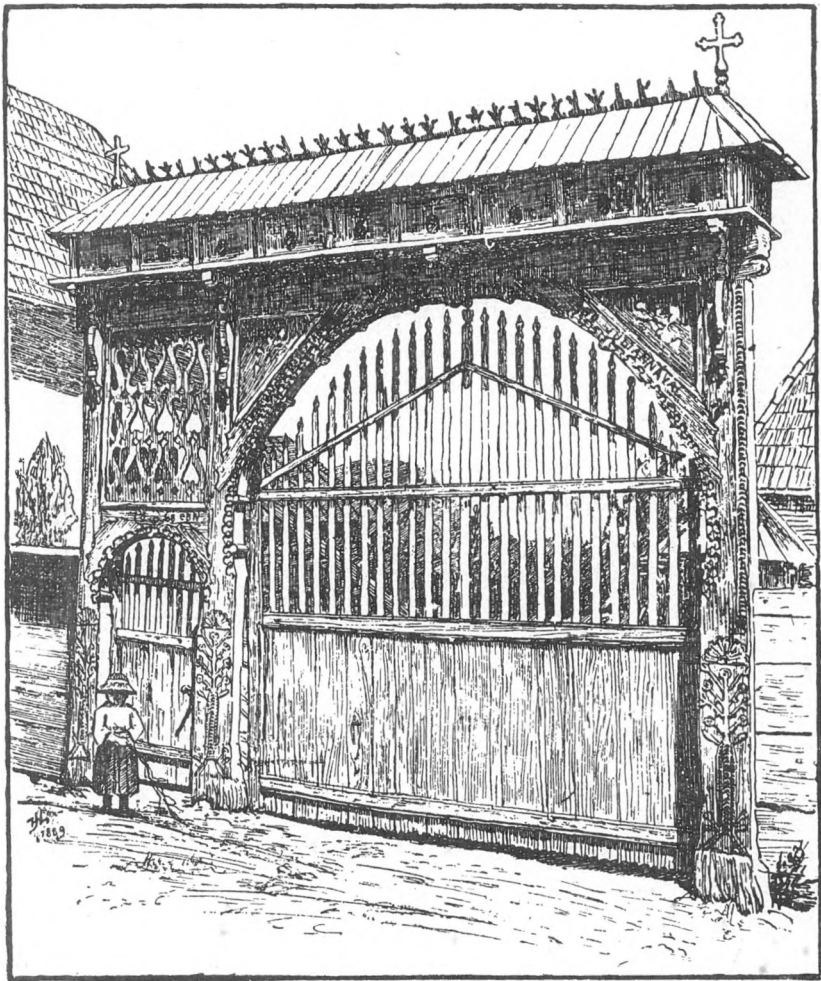
Zsellér vagy te, én meg székel,
De egünkre egy nap jó fel;
Egy eső hull a földünkre:
Mért lennék hát különb mint te?

Zselléri a születésed,
De királyi a növésed;
Lakod bár nem cifra terem,
Az arany is por közt terem.

Igy énekelt ötven és néhány esztendővel ezelőtt a székely költő, kinek lantját dalra Istentől való igaz tehetsége inspirálta.

Torboszlótól nem messze *Gegest*, a híres gyümölcs-termő helyet érjük. A Nagy-Nyárad völgyén felfelé haladva, a vidék egyre szebbé és vadregényesebbé válik. Szent-Mártontól római úton haladva, *Demjénházánál* az

u. n. „Szentföldre“ jutunk; majd szemünkbe tűnik *Mikháza*, magaslaton épült zárdájával. Legvégső falu *Köszvé-*

SZÉKELY KAPU.

nyes-Remete; a gonddal faragott kapukat vadász jelenetek, tulipánok, versek díszítik. Ez a Bocskayak ősi fészke. 1)

1) EMKE Uti-Kalauz az erdélyi részekben.

2. Szováta.

Szováta falu a Kis-Küküllőnek éppen azon pontján helyezkedett el, hol az dél-nyugatnak kanyarodva az erdélyi medencze neogen-rétegeiben mosott magának tovább vezető csatornát. A Maros-Vásárhelytől — mint utolsó vasúti állomástól — 35 kilométer távolságra eső falu magassága 436 méter a tenger színe felett.

A falu hosszában foly le a Szováta vize, mely fennebb két ágból ered. Mindkét vízér a nagy hirre jutott *szováta* *sósziklák* között kanyarog elé, melyeknek természetes ormai a szarmat-emelet márga és homokos burka alól merészen kibukkanva, csipkézetes alakzataikkal a legszebb látványok egyikét tárják fel a néző előtt. Ezek a messziről feltűnő, fényes oszlopokat, várromokat, üregeket, barlangokat alkotó, finoman barázdált, csillogó, hófehér sósziklák Erdély legnagyobb természeti ritkaságai közé tartoznak.

A keleti vízér kitarató támadása egy áradás idején évek előtt egy ilyen sóhegyet bedöntvén, önnön vizét jó időre elzárva tóvá alakult át, még pedig, miután a patak újra kijutást szerzett magának, — igen tekintélyes, 4000 □ méter kiterjedésű, s a középén hét méter mély, dús vizű tóvá.

Ezt a tölgyerdővel környezett, sósziklákkal díszített pompás tavat a nép majd Fekete tónak, majd Jordán tóvának, majd Feneketlen tónak nevezi.

A szováta-i fürdőtelepnek e tó úgyszólván a közép-pontja; a telepet képező épületek, s a vendéglő, alább a sétatér körül egy gyönyörű tölgyerdő lábánál terülnek el. A tóban tükör-fürdők s a fürdőházban kádak állanak rendelkezésre. A víz hőmérséklete a felső rétegekben 25° C; a mélységgel a hőmérséklet fokozódik. Ha a fürdő a vízben egyenesen áll, a lábfeje a lábszár közepéig 30 foknyi

melegben van; ha mélyebben leereszkedik, a hőség elviselhetetlen.

A víz konyhasó tartalmát összehasonlítva a nevezetesebb hazai és külföldi vizekével, úgy találjuk, hogy a honi sós források között a leggazdagabbak közé tartozik, a külföldi vizek közt pedig a reichenhalli mellett foglal el igen előkelő helyet. A tó partján a földből meggyujtható gázok (mocsárgáz) fejlődnek.

A vizet a görvélyes, csúzos, köszvényes és idegbetegek nagy sikerrel használják.

A fürdőtelep lakóházaiban — nem számítva a magánházakat és az erdőben épült villákban kiadó szobákat — összesen 25 szoba áll a vendégek rendelkezésére.

Szovátában egy megbecsülhetetlen természeti kincset ajándékozott a természet a vármegyének. A vármegye érdeke volna, hogy ez a kincs egy perczig se heverjen tovább parlagon, hanem gyümölcsözzék a szenvedő emberiség, s a természet játékaiban gyönyörködő közönség javára.

